

ВІДГУК

офіційного опонента члена-кореспондента НАМН України, Заслуженого діяча науки і техніки України, доктора медичних наук, професора Рожка Миколи Михайловича на дисертаційну роботу аспіранта кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Буковинського державного медичного університету Батіг Ірини Вікторівни на тему «Особливості ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит молодого віку», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Актуальність теми дисертації.

Естетична посмішка відіграє велику роль у психосоціальному благополуччі та самооцінці людей. Серед інших мотиваційних факторів найчастіше згадуються фактори, що впливають на задоволеність пацієнтів ортодонтичним лікуванням – це: тривалість лікування та біль під час лікування. Виявлений високий попит на скорочення термінів ортодонтичного лікування серед пацієнтів і ортодонтів.

Аномалії положення зубів і прикусу у дорослих може привести до певних несприятливих наслідків дефіциту самооцінки. Показано, що своєчасне ортодонтичне лікування покращує самооцінку та соціальні реакції пацієнта.

Ортодонтичне лікування справляє позитивний вплив на стан тканин пародонта і загалом ротової порожнини. Проте застосування незнімних ортодонтичних апаратів створюють можливості ретенції залишків їжі, зубних бляшок, що може погіршувати гігієнічний стан ротової порожнини і сприяти виникненню уражень твердих тканин зубів і пародонта. Таким чином, наявність ортодонтичної апаратури в ротовій порожнині приводить до накопичення зубних бляшок, зубних відкладень, зміни мікробіологічного спектру зубних бляшок у бік пародонтопатогенної мікрофлори, зростанню активності пародонтопатогенної мікрофлори.

Тому, удосконалення ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит є актуальним і своєчасним.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами.
Дисертаційна робота є фрагментом комплексної науково-дослідної роботи

кафедри терапевтичної стоматології Буковинського державного медичного університету (zareestrovana 19.05.2020, zakinchennya u grudni 2024) na temu «Obgruntuvannya ta vprovadzhennya novikh metodiv diaгностики, likuvannya, profilaktiki ta reabilitatsii stomatologichnih khvorih» (Derzhavnyi reestratsiyniy nomer: 0120U102553). Avtorka e bezposerednim vykonavcem okremih fragmentiv doslidzhennya zaznachenoї temi.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень та висновків, сформульованих у дисертації. Отримані результати базуються на достатній кількості пацієнтів: 225 молодих осіб обстежених та пролікованих із використанням сучасних, інформативних методів дослідження, що відповідають поставленій меті та завданням роботи.

Представлений у дисертації ілюстративний матеріал повністю відображає об'єм проведених досліджень і містить необхідну наукову інформацію.

Мета та завдання дисертації сформульовані чітко, мають як теоретичне, так і практичне значення. З означеними завданнями авторка повністю впоралася, використовуючи для цього методично вірний підхід і сучасні, адекватні методи дослідження.

Аналіз та узагальнення результатів дослідження зроблено ґрунтовно із залученням достатньої кількості літературних джерел для порівняння, а також підтвердження власних даних. Наукові положення і висновки базуються на результатах власних досліджень та достатньо висвітлені в опублікованих наукових працях.

Здобувачем проведена статистична обробка отриманих даних та їх аналіз з використанням загальноприйнятих методів варіаційної статистики, що дає підставу вважати, що викладені в дисертації положення, висновки та практичні рекомендації науково обґрунтовані. Висновки логічні, впливають з матеріалів дослідження, чітко сформульовані, конкретно відповідають поставленим завданням.

Отже, отримані результати, наукові положення та висновки дисертаційного дослідження є обґрунтованими та вірогідними.

Наукова новизна отриманих результатів. У роботі уточнено наукові дані щодо поширеності аномалій положення зубів у хворих на генералізований пародонтит молодого віку. Доповнено наукові дані щодо ефективності раннього ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит молодого віку з використанням знімних ортодонтичних апаратів та їх вплив на гігієнічний стан тканин пародонта.

Доповнено наукові дані щодо ефективності застосування ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит з використанням препарату для стимуляції мінералізації коміркової кістки.

Також доповнено наукові дані щодо ефективності застосування медикаментозного комплексу для стимуляції збереження коміркової кістки при ортодонтичному лікуванні хворих на генералізований пародонтит з різним типом переважання діяльності різних відділів вегетативної нервової системи.

Практичне значення результатів дослідження. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи Ірини Вікторівни Батіг полягає у розробці медикаментозних комплексів для стимуляції мінералізації коміркової кістки при ортодонтичному лікуванні хворих на генералізований пародонтит молодого віку з різним типом переважання діяльності різних відділів вегетативної нервової системи.

Основні результати представленої роботи запроваджено у практичну діяльність Івано-Франківської, Тернопільської, Львівської, Дніпропетровської та Чернівецької областей.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи відображені у матеріалах 104-ї наук.-практ. конф. з міжнар. участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету; 2023 Лют 06, 08, 13; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2023, с. 326-7.; матеріалах Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю Проблеми і перспективи стоматології та щелепно-лицевої хірургії в умовах сьогодення; 2023 Лис 30; Полтава; 2023.; матеріалах міжнар. мультидисциплін. наук.-інтернет конф.; 2024 Січ 24-25; Тернопіль-Ополе (Польща). Тернопіль; 2024, с.

240-5 ; Abstracts book Natural Science Readings; 2023 Jun 28-30; Bratislava. Bratislava; 2023, p. 5-6.; Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю студентів та молодих вчених «Клінічна стоматологія у векторі наукових досліджень»; 2024 Трав 08-09; Рівне; 2024, стендова доповідь.

Результати проведених досліджень опубліковано у п'яти наукових працях, з них 4 статті у наукових фахових виданнях, рекомендованих ДАК України, у тому числі 1 - в іноземному виданні.

Сукупність усіх публікацій повною мірою відображає викладені в дисертації результати дослідження.

Вірогідність наукових висновків, практичних рекомендацій, що виходять із матеріалів дисертації, обґрунтовані використанням сучасних високоінформативних наукових методик дослідження та статистичної обробки даних.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі. У рецензованій дисертаційній роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації чи інших порушень, які дали б змогу поставити під сумнів самостійний характер виконання дисертантом представленого наукового дослідження. Текст є оригінальним, всі цитати коректно позначені та вказані в списку використаних джерел.

Оцінка змісту дисертації, зауваження щодо змісту та оформлення роботи. Рукопис дисертації відповідає вимогам щодо оформлення дисертацій, які затверджені наказом МОН України №40 від 12.01.2017 року та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44.

Матеріали дисертації викладені на 177 сторінках друкованого тексту, з яких 138 сторінок займає основний текст. Складається з анотації, вступу, огляду літератури, матеріалів та методів дослідження, одного розділу власних досліджень, їх аналізу та узагальнення, висновків, практичних рекомендацій,

списку використаної літератури, 7 додатків. Робота ілюстрована 25 таблицями. Мова дисертації – українська. Список використаної літератури містить 281 джерело, з них 110 – кирилицею, 171 – латиницею.

«Анотація» є **першим** елементом рукопису дисертації, викладена державною та англійською мовами. Стисло надані основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення. Оформлена згідно вимог. У кінці кожної анотації представлені ключові слова, які відповідають основному змісту наукової роботи. Завершує анотацію список публікацій за темою дисертаційної праці.

Актуальність проведеного дослідження здобувачка обґрунтувала на п'яти сторінках «Вступу», сформулювала мету та завдання дослідження; визначила об'єкт та предмет дослідження; аргументовано вказала методи дослідження; показала наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, зазначивши свій особистий внесок; описала географію наукових форумів із апробацією результатів виконаної наукової роботи.

На 27 сторінках описаний *перший розділ* – огляд літератури під назвою «Вплив ортодонтичного лікування на здоров'я пародонта». В цьому розділі авторка вказує на важливість ортодонтичного лікування в комплексній допомозі стоматологічних пацієнтів. Ортодонтичне лікування призводить до правильного розміщення зубів та правильного оклюзійного співвідношення між щелепами. Це дає змогу привести до кращого жування, мовлення та естетики обличчя, ще й сприяє загальному здоров'ю та здоров'ю ротової порожнини, що призводить до покращення якості життя. Але, як і всі інші методи лікування, ортодонтичне лікування, окрім переваг, також має пов'язані з ним ризики та ускладнення.

У цьому розділі авторка показує також на коморбітні стани ортодонтичної патології та пародонтологічних захворювань, вплив ортодонтичних апаратів та стан тканин пародонта. Ортодонтичне лікування позитивно впливає на стан тканин пародонта та загальний стан ротової порожнини. Проте застосування незнімних ортодонтичних апаратів

створюють можливості ретенції залишків їжі, зубних бляшок, що може погіршувати гігієнічний стан ротової порожнини і сприяти виникненню уражень твердих тканин зубів і пародонта.

Короткий підсумок огляду літератури завершує розділ. Свідчення викладеного матеріалу дає можливість критично і логічно оцінити стан проблеми, що вивчається, і показати вміння автора провести глибокий аналіз невирішених питань.

У розділі 2 «Матеріали і методи дослідження» на 10 сторінках у двох підрозділах описано розподіл обстежених пацієнтів на групи, загальну характеристику досліджень, алгоритм ортодонтичного лікування пацієнтів із генералізованим пародонтитом молодого віку та визначено ефективність застосування медикаментозного комплексу, препарату «Кальцинова» для стимуляції мінералізації коміркової кістки при ортодонтичному лікуванні хворих на генералізований пародонтит. Авторкою наведена характеристика дизайну та опис методологічних підходів, які застосовувались в процесі досліджень. Для вирішення поставлених завдань здобувачка використала достатній арсенал методів дослідження, які, на її думку, є доцільними та достатніми, а отримані результати характеризуються належним рівнем валідності, вірогідності та узгодженості. Розділ включає п'ять таблиць.

Розділ 3 «Розповсюдженість зубо-щелепних аномалій та ефективності застосування ортодонтичного лікування» викладений на 59 сторінках тексту містить п'ять підрозділів. Поширеність зубо-щелепних аномалій у хворих на генералізований пародонтит молодого віку, а також описує рівень гігієни ротової порожнини у хворих на генералізований пародонтит авторка описує у підрозділі 3.1. Визначення ефективності раннього ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит молодого віку з використанням знімних ортодонтичних апаратів та їх вплив на гігієнічний стан пародонта описано у підрозділі 3.2. В підрозділі 3.3 викладено визначення ефективності застосування ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит з використанням препарату для стимуляції мінералізації коміркової кістки.

Даний підрозділ містить в собі ще два підрозділи, де описані найближчі та віддалені результати лікування.

Підрозділ 3.4 та підрозділ 3.5 присвячені визначенню ефективності застосування медикаментозного комплексу для збереження коміркової кістки при ортодонтичному лікуванні хворих на генералізований пародонтит у яких переважає діяльність симпатичного та парасимпатичного відділу вегетативної нервової системи відповідно. Кожен з підрозділів також містить в собі підпункти із найближчими та віддаленими результатами лікування. 20 таблиць наглядно демонструють вірогідну відмінність проведених досліджень.

Розділ завершено списком публікацій здобувача.

«Аналіз та узагальнення результатів досліджень» викладений на 15 сторінках та містить опис основних положень дисертації із ґрунтовним порівнянням власного фактичного матеріалу із результатами останніх досліджень вчених.

«Висновки та практичні рекомендації». Авторка на базі проведеного дослідження формує 5 обґрунтованих висновків та конкретних практичних рекомендацій, які відповідають завданням дослідження, відрізняються новизною, впливають із результатів проведеного дослідження.

Список використаних джерел викладено на 39 сторінках, оформлено згідно вимог, привертає увагу значний відсоток англomовної літератури.

Загалом робота написана грамотно, літературною українською мовою, містить у собі наукову новизну та має практичну користь.

Незважаючи на виявлені незначні недоліки, принципівих зауважень щодо оформлення, подання матеріалу в дисертації та суті викладених результатів немає.

Разом із загальною позитивною оцінкою дисертаційної роботи слід вказати на окремі зауваження, граматичні та механічні помилки при оформленні дисертації:

1. Висновки виглядають занадто об'ємними.

2. В роботі детально представлено аналіз ефективності лікування генералізованого пародонтиту, разом із тим, критерії ефективності лікування уражень, представлено не достатньо.
3. Треба вказати на перевантаженість 3 розділу таблицями, певні повтори стійких словосполучень та деякі технічні помилки, які не позначаються на загальній позитивній оцінці розділу.
4. Деякі літературні джерела в списку літератури не оформлені згідно вимог.

Перераховані зауваження не носять принципового характеру. Вони не впливають на позитивну оцінку праці в цілому, а також розроблених автором положень, висновків та практичних рекомендацій.

При ознайомленні з роботою виникли деякі запитання, на які бажано отримати відповідь в порядку дискусії:

1. Які медичні препарати Ви призначали для корекції стану симпатичної вегетативної нервової системи в лікуванні генералізованого пародонтиту?
2. Які індекси для дослідження стану пародонта Ви ще застосовували в роботі?
3. Чому Ви застосовували у запропонованому комплексі препарат «Кальцинова»? Яким чином Ви досліджували мінералізувальну дію запропонованого Вами препарату «Кальцинова»?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Батіг Ірини Вікторівни **«Особливості ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит молодого віку»** є завершеною науковою працею, актуальною за змістом, має безперечну новизну та практичну цінність.

За актуальністю теми, методичним рівнем виконаних досліджень, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, повнотою опублікування результатів дисертації, а також оригінальністю текстових даних (відсутністю порушення академічної доброчесності) робота Батіг Ірини

Вікторівни на тему «Особливості ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит молодого віку» відповідає «Вимогам до рівня кваліфікаційної наукової роботи» Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінетом Міністрів України No 44 від 12.01.2022 року щодо дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 «Стоматологія» (галузь знань 22 «Охорона здоров'я»), а її автор Батіг Ірина Вікторівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії (галузь знань 22 «Охорона здоров'я») за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Офіційний опонент:

**член-кореспондент НАМН України,
Заслужений діяч науки і техніки України,
доктор медичних наук, професор,
професор кафедри стоматології післядипломної
освіти Івано-Франківського національного
медичного університету**

Микола РОЖКО

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Заступник ректора (начальник відділу кадрів)
Івано-Франківський національний
медичний університет
« 24 » 20 24 р.
Підпис: *[Signature]*
Піравище: *ЗАНІК*